

Pasji nos – čudež narave 3

Od teorije k praksi – Iskanje igrač 3

Uvod v iskanje

Tako kot smo že opozorili in napisali bomo sebi in kužku storili uslugo, če se bomo nosnega dela učili v jutranjem ali večernem času. Gotovo se še spominjate, da imamo ob jutrih in večerih na svoji strani kar nekaj bistvenih vremenskih parametrov – vlažnost ozračja, ki omogoča molekulam vonja učinkovitejše lepljenje na prav tako vlažno nosno sluznico psa, vetrovi, katerih smer preverimo in izkoristimo nosnemu delu v prid, nižje temperature, ki olajšajo fizično aktivnost našega štirinožca. Za začetno ustreznost terena poskrbimo skrbniki z lastno iznajdljivostjo. V začetnih stopnjah učenja se izogibamo večjim nalivom in tudi snežni podlagi, težko prehodnem področju, večjim vročinam.

Oboroženi s teoretičnim poznavanjem nosnega dela, pasjo najljubšo igračo, priboljški in košem pozitivne energije (in seveda z našim pasjim prijateljem) se odpravimo na teren – iskati igračo. Naj se zabava začne ...

Učiti psa uporabiti nos z metom igrače

Popolnoma samo po sebi umevno je, da naš štirinožni prijatelj svoje dragoceno čutilo voha uporablja za izsleditev hrane, pa naj bo le-ta v obliki packarije, ki jo navadno ljudje puščamo za sabo ali pa kužku hrano predstavlja živo bitje v podobi srnice, zajčka, mucke ... Na tovrstno nosno delo – izsleditev hrane – psa ni potrebno posebej pripravljati, večina naših kužkov ima dušo lovca, če to nam ustreza ali pač ne, in zato večina kužkov smrček uporablja za intenzivno iskanje tistega, kar imajo radi in jim prinaša zadovoljitev lovskih nagonov. Iskanje igrač ni nekaj, kar bi gradilo genetski material naših prijateljev, zato smo igračo s klasičnim pogojevanjem povezali z nečim, kar ima kuža zelo rad – pogosto se oprimemo hrane, posebne poslastice, igre. In ravno zato ta igrača ali predmet našemu kužku pomeni toliko, da ga neumorno, vztrajno išče.

Naše smrčke učimo uporabe noska s pomočjo čisto enostavne in preproste igre. Pričnete igro s psom in ga v nekem trenutku v igri ustavite najpreprosteje tako, da ga pridržite za ovratnico (seveda ste ga pred tem že navadili držanja za ovratnico in mu to dejanje ne povzroča nelagodja) in v tistem vržete predmet

A. Imčič J.

stran od psa (najbolje da to storite najprej v nizki travi) in psu nemudoma dovolite, da steče za predmetom.

Po zadržanju dogajanje v pasji glavi teče nekako tako – s tem, ko sta psa nekoliko zadržali ste mu željo po igrački še povečali, ko ste igračko zalučali stran od kužka in vas je kuža pri metu opazoval, ste mu sprožili lovski nagon, željo po preganjanju in nato izsleditvi, hkrati ste psu olajšali proces iskanja, saj mu bo do igračke pomagal tudi vid (kot zanimivost naj zapišem, psi iz skupine prinašalcev, naj bodo to bodisi zlati prinašalci ali labradorski prinašalci ali katerikoli drug predstavnik skupine, imajo zanimivo genetsko sposobnost, da si zapomnijo padec igračke oziroma kadar nastopajo v vlogi pomočnika pri lovu, si natanko zapomnijo padec ustreljene pernate divjadi in jo brez težav poiščejo in prinesejo, ostali psi se morajo pač malce bolj potruditi, vendar jih to nič ne ovira pri uspešnosti) in v začetni fazi učenja nam pomoč vida kar ustreza. Kuža bo koncentriran na lokacijo kamor je igračka pristala in v tistem mu dovolite steči proti mestu, ki skriva 'plen' in če boste natanko opazovali dogajanje zadnje faze – uplenitev, naskok na igračko – kuža mora za dokončno izsleditev uporabiti nos. In ravno v zadnji fazi tičijo začetki učenja uporabe noska, kajti smrček je bil tisti, ki je psu omogočil da je prišel do igračke (oči so pomagale v pravo smer, vse ostalo je moral opraviti nosek).

Pri tem vam ni potrebno skrbeti, da bo kuža igračko našel z očmi, če jo morda sami vidite štrleti iz trave – ves čas se zavedajte, da se oči s psom pogosto pošalijo oziroma psi ne vidijo vseh barv tako kot skrbniki (rumena se jim kaže kot sivkasta, rdeča rjavkasto, oranžna svetlo rjavo, zgolj indigo modra je tudi za pasje očke modra in po tem takem psu najbolj vidna) in pogosto boste opazili, da kuža v iskanju teče celo mimo predmeta, ki ga išče in se nato, na neki točki (navadno, ko mu veter prinese specifičen vonj igračke) obrne v smer iskanega predmeta, ga upleni in na koncu prinese v zameno za priboljšek ali pa nadaljevanje igre.

V začetku smo morda tudi malce bolj pozorni kakšni so zračni tokovi in igračko zalučamo v tisto smer iz katere bo veter prinesel vonj igračke proti pasjemu smrčku. Pri začetnih stopnjah učenja uporabe noska težimo k temu, da kuža cilj iskanja, igračko, najde kar se le da urno, želimo si čim hitrejšo zadovoljivte nagona, zato v začetnih fazah igračke ne vržemo predaleč stran, morda bo zadostoval met tri, štiri korake stran od psa in nato razdaljo postopno podaljšujemo. Vztrajnost v iskanju gradimo postopoma in izgradnja je odvisna od posamezne pasje osebnosti – kajti dejstvo je, da so nekateri kužki za iskanje igračke bolj motivirani, skorajda čisto neumni in zagnani, drugi potrebujejo več spodbude – želja po iskanju igračke je odvisna predvsem od tega kako smo samo igro s psom izgradili, primernost igračke, nagoni, temperament psa itn. Če bomo od slabše motiviranega psa že v samem začetku pričakovali več

A. Imčič

minutno iskanje se nam bo proces iskanja porušil in težko bomo takšnega kužka še kdaj pripravili do iskanja. Zato se prilagodimo psu (in ne obratno – ne poskušajte iz psa narediti nekaj kar ni – vloga skrbnika je, da iz psa na strokoven in prijazen način 'potegne' čim več in da tisto, kar nosi kuža dvigne na čim višjo raven – narediti iz angleškega buldoga najboljšega plavalca na pasjem svetu bi bilo neumno, če kuža tega v sebi nima, lahko poskusimo kužka navaditi uživanja v vodi, če pa nam pokaže da dlje od tega ne bo šlo, pač, ne bo šlo – konec koncev lahko predvidevam, da si pasme angleški buldog nismo izbrali z namenom reševanja iz vode).

Navadno pri nas kot naslednjo oteževalno okoliščino vključimo višje rastje – navadno travnik z višjo travo – ostalo v procesu ohranimo enako (ohranimo kratko pridržanje psa, iskanje v višji travi je že fizično težje zaradi gibanja in mentalnega napora – nos se mora bolj potruditi izslediti igračko, ki je zaradi našega meta 'zakopana' med travo) in seveda razdaljo. Pri uvajanju oteževalnih okoliščin smo pozorni, da v trening iskanja vključimo eno oteževalno okoliščino in ne več hkrati. Pomeni, da če se odločimo za podaljšanje razdalje bomo le-to izvedli na področju, ki ni polno grmičevja ali gostega rastja in če bomo želeli psa privaditi iskanja skozi šavje ne bomo podaljševali razdalje iskanja. Enako se vedemo pri vseh motečih elementih – živali, ljudje, podlaga in drugo.

Prav tako se ne izogibamo gozdu, tudi tam skrivamo igračo. Gozd je primeren tudi za naprednejša iskanja – globina, višina – saj lahko predmet skrijemo (zataknemo) nekam višje ali ga vstavimo v kakšno drevesno luknjo, špranjo. Tovrsten način iskanja zahteva še vmesno fazo pri učenju uporabe nosu.

Učiti psa uporabiti nos – polkrog

Pri tej vmesni fazi bomo kužka naučili, da si pri iskanju občasno lahko pomaga tudi z individualnim vonjem tistega, ki igračo (pozneje – več igrač) skriva. Pri tem načinu iskanja uporabe nosu potrebujemo pomočnika, privez ali odraslega psa, ki dobro obvlada vajo odlaganja z motenjem. Izberemo si izhodišče, preverimo smer vetra, priporočljivo je nizko rastje ali gozd, nato damo psa odlagati, lahko nam ga nekdo pridrži ali pa ga privežemo na privez. Imamo igračo in se iz izhodišča namenimo (v začetku malo število korakov, pozneje oddaljenost stopnjujemo – glede na zahtevnost pogojev, motiviranost psa) diagonalno proti levi ali desni (izbor je naš, dobro je, da je vedno drugačen) in dejansko bomo z gibanjem tvorili, gledano iz izhodiščne točke, polkrog. V določeni oddaljenosti se obrnemo proti psu, pomahamo z igračo in se sklonimo kot da bomo igračo odložili na tla (lahko jo

U. Imäi J.

odložimo ali pa tudi ne), nato enako vedenje (mahanje z igračo ali z roko brez igrače in sklanjanje) v polkrogu še nekolikokrat ponovimo (kolikokrat je odvisno od velikosti polkroga, ki ga tvorimo). Naš polkrog sklenemo na izhodišču oziroma pri psu, ki mu pokažemo, da igrače res nimamo in da smo jo nekje odložili. Nato psa pošljemo iskati odloženo igračo.

Motiviran kuža bo navdušeno stekel v smer iz katere ste prišli, nos bo moral takoj položiti čim bliže k tlom, pri smeri si bo s pridom pomagal z individualnim vonjem, ki ga je kradljivec igrače pustil za sabo in tudi nekoliko s hladno sledjo (poškodbo tal), ki jo je oseba pustila na površini kjer je hodila. Skratka prebrisan pasji nos bo uporabil prav vso genetsko zalogo informacij kako najučinkoviteje in najhitreje izslediti ljubo igračo, ki sameva nekje v travi in čaka svojega rešitelja – pasji smrček. Opazili boste, da kuža vedno in res vedno sledi najbolj svežo sled, za kar je poskrbela narava sama – tudi pri iskanju divjadi se mora žival gibati po sveži sledi, saj ga samo ta pripelje do 'hrane', stare sledi ne vodijo do plena in naš domači hišni lovec se tega odlično nezavedno zaveda.

Opis zaključka tovrstnega iskanja preberite v naslednji številki.

A. Imšič J.